

ΑΡΘΡΟ

Το φορολογικό σύστημα, ασπίδα για τη χώρα

Η λέξη «σύστημα» έχει ένα νόημα που πρέπει να κατανοήσουμε πλήρως, προκειμένου να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις της λέξης. Π.χ. το ρολόι είναι ένα σύστημα, γιατί συνδυάζονται αρκετά εξαρτήματα, ώστε να παραχθεί το αποτέλεσμα υπολογισμού της ώρας. Αλλά, σε καμία περίπτωση, ο λειποδείκτης δεν αποτελεί σύστημα, παρά μόνο ένα εξάρτημα.

Στη χώρα μας συνθίζεται, ιδίως στο υπουργείο Οικονομικών, να μεταχειρίζονται τη λέξη «σύστημα» σε κάθε έκφανση φορολόγησης των εισοδημάτων. Και επειδή ο εκάστοτε υπουργός θέλει να αλλάξει κάτι ή το επιβάλλουν οι ανάγκες του κράτους, προβαίνει σε αλλαγές για την επίτευξη κάποιου συγκεκριμένου στόχου, όπως είναι η αύξηση των εσόδων, χωρίς, όμως, αυτές να είναι «συστημικές».

Έτσι, το μεσημέρι της 11ης Σεπτεμβρίου του 2011, και συγκεκριμένα στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, ενώ ο τότε πρωθυπουργός επρόκειτο να πάει στην αίθουσα για την καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου στη 1 μ.μ., πήγε στις 3 μ.μ., γιατί ο υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησής του προσπαθούσε να βρει ένα ποσό των 3 δισ. ευρώ, περίπου, προκειμένου να κλείσει κάποιες τρύπες που είχαν δημιουργηθεί εκτάκτως στον προϋπολογισμό. Και επινοήθηκε το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ) -που έμεινε γνωστό σαν χαράτσι της ΔΕΗ-, το οποίο αργότερα, στις 20 Δεκεμβρίου 2013, από άλλη κυβέρνηση και άλλο υπουργό Οικονομικών, μετονομάστηκε σε Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων, γνωστό σαν ΕΝΦΙΑ. Και εξυπακούεται ότι και οι δύο υπουργοί Οικονομικών τον φόρο αυτόν τον παρουσίασαν σαν ένα δίκαιο φόρο!

Απεναντίας, οι Κύπριοι κατάργησαν τελείως τον φόρο ακινήτων από το 2018. Δηλαδή, στη μία περίπτωση έχουμε μια έκτακτη φορολόγηση για να καλύψουμε ορισμένα οικονομικά κενά -όσοι αν ο ΕΝΦΙΑ ισχύει ακόμα-, ενώ στην άλλη υπάρχει μια «συστημική» κίνηση, που αποσκοπεί, κυρίως, σε ένα μεσομακροπρόθεσμο αποτέλεσμα.

Η φορολογία δεν είναι απλή υπόθεση, ιδίως αν τη δει κανείς, όχι μόνο σαν έναν τρόπο φορολόγησης των πολιτών, σύμφωνα με τις επιταγές του Συντάγματος -Άρθρο 4, παρ. 5, «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους», αλλά, κυρίως, σαν μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας, αφού δίνει ή αφαιρεί τα κίνητρα για την εξέλιξη της οικονομίας και αυξάνει ή μειώνει τη φοροδιαφυγή -σαν μέσον άμυνας και αισθήματος αδικίας ή δικαίου, ανάλογα με τις περιστάσεις.

Εδώ και πολλά χρόνια, η χώρα μας κατατάσσεται πολύ χαμηλά από τους διεθνείς Οργανισμούς που μετρούν την ανταγωνιστικότητα, όπως είναι το WEF και το IMD της Ελβετίας. Απ' ό,τι θυμάμαι, γύρω στο 2010, οι Συντελεστές Φορολογίας επηρέαζαν την ανταγωνιστικότητα κατά 14%, ενώ το Φορολογικό Σύστημα κατά 16%, δηλαδή, το 30% της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας επηρεαζόταν από το ύψος και τον τρόπο φορολόγησης των εισοδημάτων -κάτι που ισχύει και σήμερα, με ελάχιστες αποκλίσεις. Αν αυτό γινόταν κατανοητό

από τους αρμόδιους, τότε θα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά. Αλλά, δυστυχώς, δεν έγινε και ούτε πρόκειται να γίνει, απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, παρά τις κυβερνητικές προθέσεις και προσπάθειες - κυρίως, ένεκα της κουλτούρας και της νοοτροπίας του προσωπικού του Δημοσίου.

Ποτέ μέχρι σήμερα δεν καταπατήθηκε το υπουργείο Οικονομικών με τη σύνταξη ενός αποτελεσματικού, δίκαιου, αντιγραφειοκρατικού και αναπτυξιακού Φορολογικού «Συστήματος», παρά μόνο με στοχευμένες εισπρακτικές κινήσεις και αλλαγές, που αρκετές δεν εφαρμόστηκαν ποτέ, αφού δεν πίστεψαν σ' αυτές ούτε οι ίδιοι οι υπάλληλοι και τα στελέχη του (όρα έννοια παραγωγικότητας διαπάλης, εφαρμογή και ερμηνεία αυτής από τους εφοριακούς ελεγκτές και τα αρμόδια Διοικητικά Δικαστήρια). Τώρα, σχεδιάζεται μία ακόμα «φορολογική μεταρρύθμιση». Αναμένουμε. Πάντως, θα ήταν απλούστερο, αν έπαιρναν από τις δέκα πιο προηγμένες χώρες του κόσμου το φορολογικό τους σύστημα, το μελέτησαν, έκαναν τους κατάλληλους συνδυασμούς και το προσαρμόζαν στην ελληνική πραγματικότητα.

Είναι ευχάριστο και ενθαρρυντικό, που το 2019, στους δείκτες ανταγωνιστικότητας της οικονομίας του IMD, η χώρα μας κατατάσσεται στην 49η θέση, βελτιώνοντας την κατάταξή της κατά εννιά θέσεις μέσα σε μόλις ένα έτος - από την 58η που ήταν το 2018, την 57η το 2017 και την 56η το 2016, χειροτερεύοντας από χρόνο σε χρόνο, αν και ήταν στον πάτο. Αυτό και μόνο το γεγονός πιστοποιεί τη σωστή πολιτική και τις κατάλληλες δράσεις της κυβέρνησης και αποτελεί προάγγελό της επερχόμενης οικονομικής ανάκαμψης, αφού οι μεγάλοι επενδυτές επενδύουν πάντα, αφού λάβουν υπόψη, μεταξύ των άλλων, και τις σοβαρότατες μετρήσεις αυτών των Οργανισμών. Να σημειωθεί μόνο ότι το εν λόγω Ινστιτούτο (International Institute for Management Development - IMD) παρακολουθεί 63 χώρες και τις αξιολογεί βάσει 337 επιμέρους δεικτών! (Ελπίζουμε, τον επόμενο χρόνο να περάσουμε τη Βουλγαρία που είναι στην 48η θέση και την Τουρκία που είναι στην 46η).

Παραδείγματα άλλων χωρών

Ας δούμε, όμως, τώρα, τον παράγοντα του Φορολογικού Συστήματος, που επιδρά στην ανταγωνιστικότητα μιας χώρας. Η Δανία φιγουράρει στη δεύτερη θέση της κατάταξης των οικονομιών -σύμφωνα με το IMD-, μετά τη Σιγκαπούρη, που βρίσκεται στην πρώτη θέση. Ας ληφθεί υπόψη ότι η Δανία οφείλει τη θέση της αυτή στο κατάλληλο επιχειρηματικό περιβάλλον, το εκπαιδευτικό της σύστημα που υποστηρίζει την οικονομία, το σταθερό της φορολογικό σύστημα και την επιχειρηματική αποδοτικότητα που εξασφαλίζει.

Αν και στο θέμα του φορολογικού συστήματος θα επανέλθουμε, γιατί το θεωρούμε πολύ σημαντικό για την ανάπτυξη της χώρας μας, θα θέλαμε να κάνουμε μια πρόταση προς τους αρμόδιους -χω-

ρίς, βεβαίως, να πιστεύουμε ότι θα εισακουστεί. Έτσι, απλώς να την κάνουμε: Από τον Έβρο μέχρι το Καστελόριζο, όλη η ανατολική μεθόριος γραμμή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, να χαρακτηριστεί περιοχή με Ειδικό Φορολογικό Καθεστώς φορολόγησης 5% επί των κερδών των εγκατεστημένων Νομικών Προσώπων, κατοχυρωμένο νομοθετικά για τριάντα χρόνια. Επιπλέον, για τις επιχειρήσεις αυτές, να υπάρχει ευνοϊκή δικαστική μεταχείριση και κατά προτεραιότητα απονομή δικαιοσύνης, μάλιστα εντός έξι μηνών. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις των περιοχών αυτών να υπάγονται σε Ειδική Υπηρεσία Ελέγχων του υπουργείου Οικονομικών, με χρόνο παραγραφής όλων των φορολογικών αντικειμένων και υποθέσεων εντός τριών ετών. Κι ακόμα, όλες οι επαφές και οι σχέσεις των επιχειρήσεων αυτών με το Δημόσιο να αφορούν Ειδικές Υπηρεσίες του υπουργείου, ώστε να αποφεύγεται η οποιαδήποτε εμπλοκή και γραφειοκρατία (το μέγιστο ελληνικό εμπόδιο στη λειτουργία του κράτους και την οικονομική ανάπτυξη).

Θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί και άλλα κίνητρα και λειτουργικά σχήματα ενός τέτοιου μοντέλου, βελτιώνοντας την πρόταση, ώστε αυτή να αποτελέσει έναν πόλο έλξης μεγάλων επιχειρήσεων, που ψάχνουν μακροχρόνιους τόπους ελάφρυνσης της φορολογίας τους.

Αρκετές χώρες έχουν προβεί σε διάφορες ενέργειες, προκειμένου να προσελκύσουν επενδύσεις, με κύριο άξονα το φορολογικό τους σύστημα, όπως είναι η Ιρλανδία, η Κύπρος, η Μάλτα, ακόμα και το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά, πρόσφατα, και

η Αμερική. Αν μια εταιρεία του μεγέθους και του κύρους της IBM ή της Google, είχε την ευρωπαϊκή της έδρα π.χ. στη Λέσβο, θα χρειαζόταν όπλα το ελληνικό κράτος για να προσπείσει την ακεραιότητα του νησιού αυτού; Κι αν στο ίδιο νησί είχαν την έδρα τους κάποιες μεγάλες τράπεζες, θα τολμούσε ποτέ κανείς να το αγγίξει;

Να αναφέρουμε απλώς ότι το Λουξεμβούργο, μια σταλιά κράτος -μόλις 2.586 Km² και εκτιμώμενο πληθυσμό 626.000 κατοίκων- έχει το υψηλότερο στον κόσμο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, 114.825 δολάρια, και δημόσιο χρέος 20% επί του ΑΕΠ. Τώρα, θα πει κάποιος και ίσως δικαιολογημένα, ότι το Λουξεμβούργο είναι κάτι διαφορετικό. Σωστά, αλλά γιατί διαφέρει; Εδώ είναι το μεγάλο ζήτημα. Πάντως, να αναφέρουμε μόνο ότι, μεταξύ των άλλων, διαθέτει ένα από τα καλύτερα εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο.

Μα και η Μάλτα, ένα πολύ μικρό νησί -μόλις 316 Km², με πληθυσμό που υπολογίζεται στους 493.500 κατοίκους-, έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ 44.587 δολ. Και στο Λιχτενστάιν -με έκταση μόλις 160,5 Km² και εκτιμώμενο πληθυσμό 38.750 κατοίκους- το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται στα 98.4324 δολ. Να σημειώσουμε εδώ με έμφαση ότι σε κάθε χώρα από τις προαναφερόμενες έχουν την έδρα τους εκατοντάδες χιλιάδες επιχειρήσεις.

Μα θα πούνε πάλι κάποιοι ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περιοχικά προβληματική, με κακούς γείτονες, όπως η Τουρκία, άρα δεν είναι συγκρίσιμα τα μεγέθη των χωρών αυτών με τα αντίστοιχα εκείνων της Ελλάδας. Η απάντηση είναι αρκετά απλή και εύκολη. Και τι εμπόδιζε τη χώρα μας να αναπτύξει τον πρωτογενή τομέα της ή να εκβιομηχανιστεί ή να εφαρμόσει ένα αποτελεσματικότερο φορολογικό ή εκπαιδευτικό σύστημα ή να έχει μειωμένη ή ελάχιστη γραφειοκρατία -σημαντικότεροι παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης; Η Τουρκία στάθηκε εμπόδιο σ' αυτά; Όχι, βέβαια.

Και το Ισραήλ, που βρίσκεται, στην κυριολεξία, στο στόμα του λύκου, γιατί παράγει αγροτικά προϊόντα αξίας 1.290 ευρώ ανά στρέμμα, ενώ στην Ελλάδα η παραγόμενη αξία ανά στρέμμα ανέρχεται μόλις στα 190 ευρώ, και μάλιστα όταν εμείς έχουμε πολύ περισσότερους υδάτινους πόρους -που, όμως, τους σπαταλάμε αφειδώς; Και γιατί το Ισραήλ διαθέτει αξιοθαύμαστη τεχνολογική και αμυντική βιομηχανία, ενώ η χώρα μας βρίσκεται στο ναδίρ και στους δύο αυτούς τομείς;

Άρα, άλλα μας λείπουν. Και τα ξέρουμε. Απλά, είναι δύσκολο να τα εφαρμόσουμε, γιατί οι κακοί πολιτικοί και οι ανεύθυνοι συνδικαλιστές εμποδίζουν την ανάπτυξη της χώρας. Αν το καταλάβουμε αυτό κι αν τραβήξουμε μπροστά, πιστεύουμε ότι η Ελλάδα, που είναι μια μοναδική και πλούσια χώρα, με εξαιρετικά βιοποικιλότητα, ανεξάντλητες πηγές ενέργειας -όπως είναι ο ήλιος, ο αέρας και η θάλασσα-, τεράστια ορυκτά αποθέματα, θαυμάσιο φυσικό κλίμα και περιβάλλον, καταπληκτικούς αρχαιολογικούς θησαυρούς, υπέροχο πνεύμα φιλοσόφων και σπουδαία έργα καλλιτεχνών -από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα-, θα έπρεπε να είναι καλύτερη από την Ελβετία. Ηχεί παράξενα αυτό, αλλά -πέρα από το ότι χρησιμοποιείται εδώ σαν σχήμα λόγου- δεν είναι. Τον Έλληνα κυβερνήτη που δημιούργησε το κράτος της Ελβετίας -με διαχωρισμό δεκαεννιά καντονιών και πολιτική ουδετερότητας, σαν γραμματικός του τσάρου, θέση που ισοδυναμούσε, ας πούμε, με υφυπουργό του ρωσικού κράτους, αλλά με ουσιαστικό ρόλο υπουργού των Εξωτερικών, αφού ο ίδιος ο τσάρος που κατείχε αυτό το αξίωμα ασχολούνταν ελάχιστα -, εμείς τον σκοτώσαμε στα τριάντισι χρόνια διακυβέρνησης. Από πολύ νωρίς ξεκίνησαν τα κακά στη χώρα μας και συσσωρεύτηκαν πολλά, αλλά είναι εύκολο, αν το θελήσουμε, ν' αλλάξουν.

Και, βέβαια, στον δρόμο της ανάπτυξης και της προόδου του ελληνικού κράτους, ας μην ξεχνάμε ποτέ τον τεράστιο ρόλο της ομογένειας στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής κι αλλού -υπήρξε Ελληνοαμερικανός αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, ο Σπύρος Άγκνιου το 1969, και υποψήφιος πρόεδρος της χώρας αυτής, ο Μάικλ Δουκάκης το 1988- ούτε τις τεράστιες δυνατότητες του μεγαλύτερου στον κόσμο ελληνόκτητου στόλου, με ανυπολόγιστη οικονομική και πολιτική επιρροή. Τα πλεονεκτήματα της Ελλάδας είναι ατέλειωτα. Μένει μόνο να τα αξιοποιήσουμε. Ας δούμε, όμως, πρώτα, πώς θα ελαχιστοποιήσουμε τα μειονεκτηματά μας και πώς θα γίνουμε μια χώρα υποδειγματική και πολιτισμένη, για το καλό των πολιτών της.

* Ο Παναγιώτης Ψαριανός πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας οικονομικών συμβούλων και ελεγκτών «Γραφείο Ψαριανού Α.Ε.»